

ISBN 978 90 00 40559 6

ISBN 978 90 00 40567 1 (e-book)

NUR 282/223

© 2026 Van Holkema & Warendorf
Uitgeverij Unieboek | Het Spectrum bv

www.arendvandam.nl
www.unieboekspectrum.nl

Tekst: Arend van Dam
Illustraties: Roland Sillem
Omslag: Roland Sillem en Petra Gerritsen, Spletters.nl
Vormgeving: Petra Gerritsen, Spletters.nl

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd bestand, of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Tekst- en datamining van (delen van) deze uitgave is uitdrukkelijk niet toegestaan.

All rights are reserved, including those for text and data mining, AI training and similar technologies.

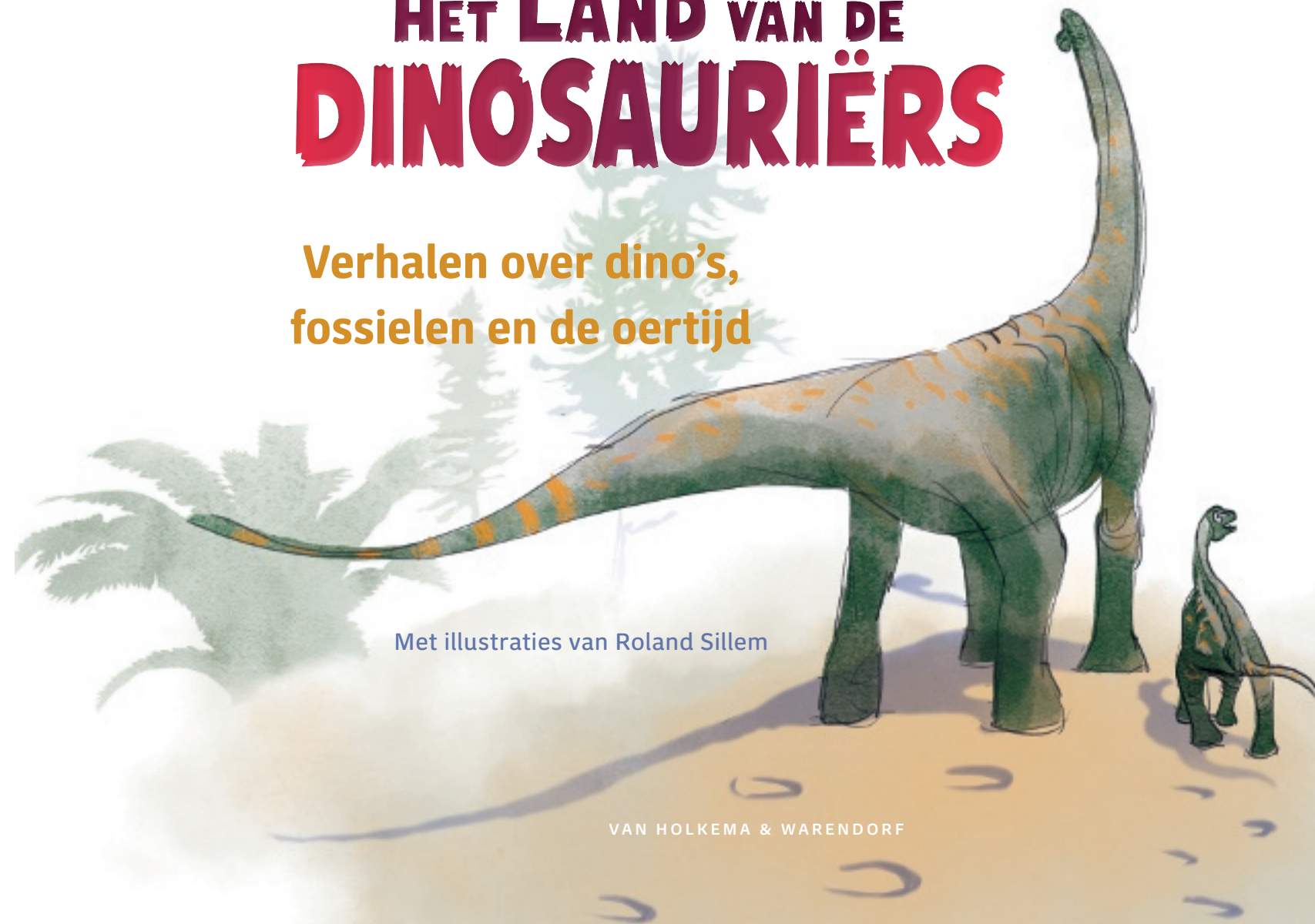
Arend van Dam

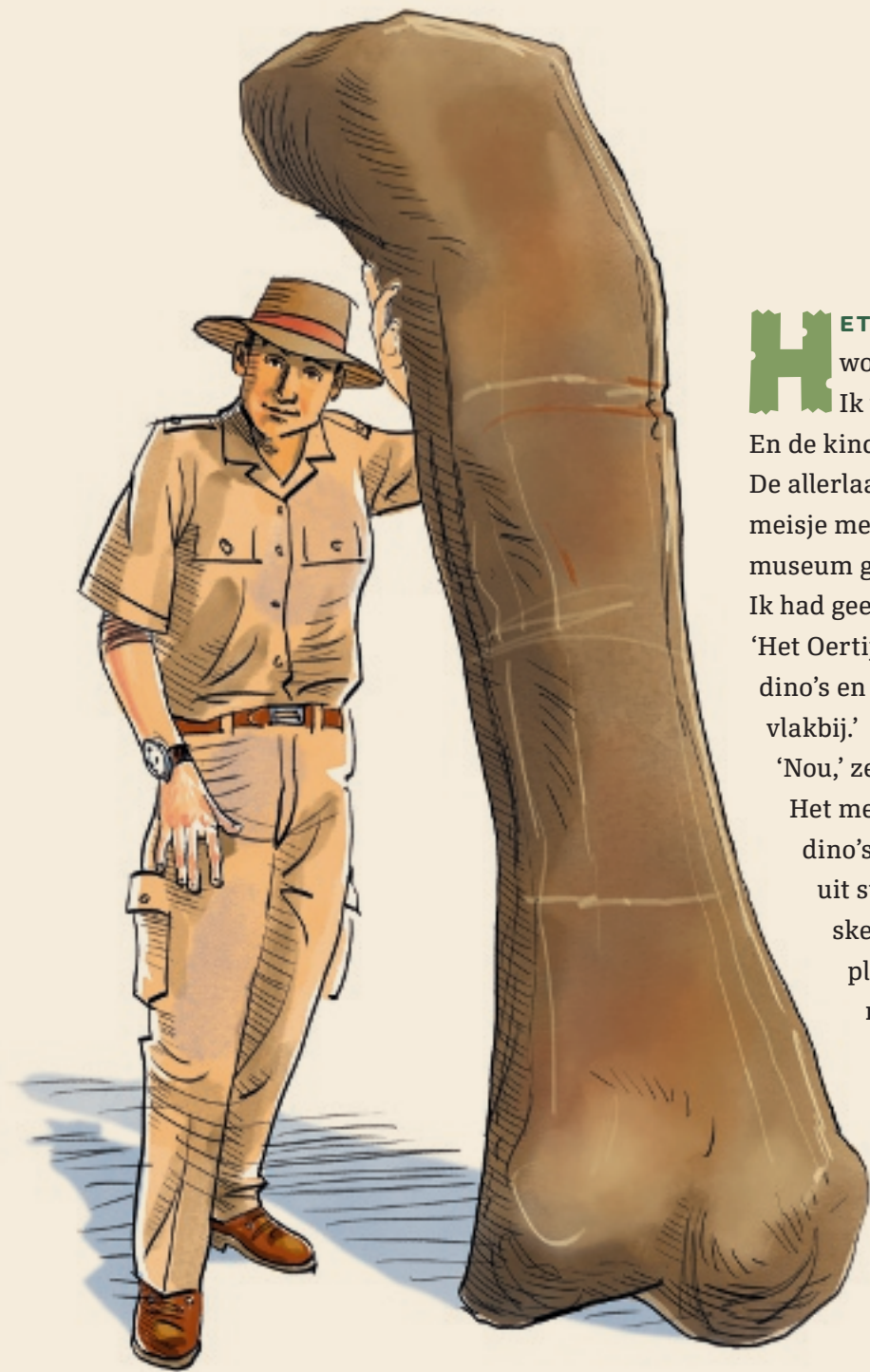
HET LAND VAN DE DINOSAURIËRS

Verhalen over dino's,
fossielen en de oertijd

Met illustraties van Roland Sillem

VAN HOLKEMA & WARENDORF

VOORWOORD

HET LEEK EEN HEEL gewone dag te worden, op een heel gewone school. Ik vertelde honderduit over mijn boeken. En de kinderen stelden honderd vragen. De allerlaatste vraag was van een vrolijk meisje met knotjes in het haar: 'Bent u al in ons museum geweest?' Ik had geen idee welk museum ze bedoelde. 'Het Oertijdmuseum,' zei ze. 'Met een bos vol dino's en een museum vol botten. Het is hier vlakbij.' 'Nou,' zei ik, 'dan ga ik er meteen naartoe.' Het meisje had gelijk. Er was een bos vol dino's die hun koppen boven de bomen uit staken. Er was een grote hal vol skeletten. Ik wandelde langs een werkplaats. Door de grote ramen zag ik mensen aan het werk rondom een reusachtig rotsblok. Met kleine drillboortjes gingen ze de steen te lijf.

Zelfs door het raam hoorde ik het angstaanjagende geluid: *hieuw... hieuw... hieuw!* Wat waren die mensen daar aan het doen? Jammer genoeg hing er een bordje met verboden toegang op de deur van de werkplaats, anders had ik er graag een kijkje willen nemen. Toen ik langs de kassa naar de uitgang liep, vroeg de vrouw die me het kaartje had verkocht: 'En, wat vond u van ons museum?' 'Heel mooi,' zei ik. 'Wel jammer dat ik geen praatje kon maken met de mensen in de werkplaats. Ik zou heel graag willen weten wat ze aan het doen zijn.' 'Waarom wilt u dat weten?' klonk een stem achter me. Ik draaide mij om. 'Omdat ik kinderboeken schrijf,' zei ik. Meneer René, die de directeur van Het Nationaal Oertijdmuseum bleek te zijn, nam mij mee naar de werkplaats. Zo kwam ik alles te weten over de kop van de *Triceratops* die René samen met zijn paleontologen in Wyoming had opgegraven.

'Wij gaan daar elke zomer met ons team naartoe,' legde meneer René uit. Plotseling rolde de vraag uit mijn mond: 'Als ik een boek schrijf met dinoverhalen, mag ik dan mee naar Wyoming?' En zo begon, op een heel gewone dag, een heel bijzonder avontuur. Het was het begin van dit boek, een bundel met verhalen over de dinosauriërs die lang geleden hebben geleefd. En met verhalen over paleontologen, de mensen die de fossielen hebben gevonden en ze een naam hebben gegeven. Nooit zal ik vergeten hoe ik in Wyoming een stukje vond van het schild van een *Triceratops*. Ik keek op naar een van de paleontologen van het Oertijdmuseum. Hij knikte vriendelijk en zei: 'Je mag het houden.'

Arend van Dam, november 2026

INHOUD

1 PANGEA **Alles krijgt een naam** 9

2 NEDERLAND **Stenen zoeken** 13

3 NEDERLAND **Een huis met dertig kamers** 19

4 DUITSLAND ***Archaeopteryx*, de oerveer** 25

5 DUITSLAND **Een vreemde vogel** 31

6 BELGIË **Het rijk van de *Iguanodons*** 37

7 PORTUGAL **Een nest vol eieren** 43

8 TEXAS, VS ***Quetzalcoatlus*, het vliegende reptiel** 49

9 NEDERLAND **Dino te koop** 55

10 ZUID-DAKOTA, VS **Mondje dicht!** 61

11 IDAHO, VS **Een drol van steen** 67

12 UTAH, VS **Een *Utahraptor* met een goede neus** 73

13 WYOMING, VS **Op dinojacht** 79

14 MONTANA, VS **De lange nekken van *Diplodocus* en *Camarasaurus*** 85

15 COLORADO, VS **De bottenoorlog** 91

16 MONGOLIË **De lange wandeling** 97

17 MAROKKO **De dinowedstrijd** 103

18 ARGENTINIË **Groot, groter, grootst** 109

19 MEXICO **De komeet** 115

20 PANGEA ULTIMA **De overlevers** 121

PANGEA

ALLES KRIJGT EEN NAAM

AARDE, ZO NOEMEN WE de planeet waarop we wonen. Hij had ook best Bitterbal kunnen heten, want hij is superheet vanbinnen en hij heeft een krokant korstje aan de buitenkant. Dat hete spul aan de binnenkant is ook nog eens in beweging. Dat krokante laagje beweegt mee en zo ontstaan er vulkanen, ravijnen en bergketens. Lang geleden kreeg Aarde een dekentje van lucht om zich heen. Dat zorgde voor warmte en voor zuurstof. En zuurstof maakt leven mogelijk. Nou, dat hebben we geweten. Het begon met hersenloze friemeltjes. Maar die friemeltjes kregen oogjes en bekjes met tanden. En kopjes vol hersens. Ze kregen vinnen waarmee ze konden zwemmen. Ze kregen poten waarmee ze het water uit kropen. Met die bek vol tanden gingen ze elkaar te lijf. En ze gebruikten hun nieuwe poten om te vluchten of om elkaar achterna te zitten. Dat heet evolutie. Aarde zag er 250 miljoen jaar geleden heel anders uit dan nu. In een wereld vol water dreef één grote klont land, dat later de naam *Pangea* kreeg. Sneeuw en ijs hielden zich rustig op Pangea, dus het was er altijd warm. Het was een mooie tijd voor de

evolutie. Trias, zo wordt die tijd nu genoemd. Ja, zelfs de tijd krijgt vaak een naam. Na 50 miljoen jaar begon Aarde zich te roeren. Pangea kreeg scheuren en het continent viel in stukken uit elkaar. Het werd een Grote Spleting. Voor de dieren was het geen fijne tijd. Noem het maar: de tijd van de Grote Uitstervingen. Na trias brak een nieuwe tijd aan: jura. Er ontstonden nieuwe continenten. Nieuwe dieren. Maar ook nieuwe vulkaanuitbarstingen en daardoor nieuwe uitstervingen. En er ontstond alweer een nieuwe tijd: krijt. Nu komt het: trias, jura en krijt vormen samen de tijd van de dinosauriërs. Waar kwam dat woord ineens vandaan? Nou, het werd bedacht door een paleontoloog.

Het begon zo'n tweehonderd jaar geleden met de vondst van wonderlijke botten. Ze waren van dieren die niemand kende. Ze waren weggezakt in de modder en versteend, en hadden miljoenen jaren opgesloten gezeten. Tot Aarde ze omhoog had geduwd. En zo werden ze gevonden. Ze kregen de naam *fossiel*. Dat betekent: opgegraven.

De vraag was natuurlijk van welke wonderlijke dieren deze botten waren. In Griekenland werden verhalen verzonnen over goddelijke dieren, zoals de griffioen, een leeuw met de kop van een adelaar. In China dachten de mensen dat er in het bos gigantische draken woonden. In Amerika ontstonden verhalen over reuzen die zich verstopten in de bergen.

Tot er mensen kwamen die de botten eens goed bekeken. Richard Owen was er daar een van. Hij wilde graag dokter worden en begon met het onderzoeken van dode dieren. Hij vond werk in de dierentuin van Londen. Elk dier dat daar doodging, werd door Richard uit elkaar gepeuterd tot alleen de botjes overbleven. Na een poosje ging Richard ook versteende botten bestuderen. Die studie kreeg een eigen naam: *paleontologie*. In die naam zitten drie woorden opgesloten: 'oud' en 'wezen' en 'studie'.

Richard bedacht ook zelf een naam: *dinosauriër*. Dat betekent zoveel als: Verschrikkelijke Hagedis. Dino's zijn dieren die leefden in de drie tijden trias, jura en krijt.

Maar niet alle dieren! Zo heeft Richard het bedacht: *Een dinosauriër is een dier dat eieren legt. Zoogdieren tellen dus niet mee. Om dino-*

sauriër genoemd te kunnen worden moet je vier poten hebben. En dan niet van die poten die opzij van het lichaam staan, zoals bij de krokodillen en de schildpadden. Dinosauriërs hebben hun poten onder het lijf, zoals bijvoorbeeld Inguanodon en Megalosaurus.

ALS ER EEN LAND van de dinosauriërs was, dan was het wel Pangea. Maar ja, dat land viel in duizend stukjes uit elkaar. Wat is dan nu het Land van de Dinosauriërs? Is het Engeland, waar de eerste *Iguanodon* en de eerste *Megalosaurus* werden gevonden? Is het Duitsland, waar iemand de allereerste *Archaeopteryx* tegenkwam? Laten we een reis door de tijd maken. Van trias tot aan krijt. Van het begin tot aan het einde van de dinotijd. Van *ammoniet* tot *coproliet*. Eén waarschuwing. Als je verhalen wil lezen over dinosauriërs, dan moet je wel van namen houden. Want poeh, wat hebben die beesten toch een moeilijke namen. Elke week wordt er wel een nieuwe soort ontdekt en komt er weer een nieuwe naam bij. Probeer ze maar eens hardop uit te spreken: *Nyasasaurus*, *Huayracursor*, *Mbiresaurus*... Gelukt? Dan gaan we nu op reis! **X**

PANGEA

HET LAND VAN DE DINOSAURIËRS